

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การศึกษานี้ได้วิเคราะห์ถึงการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ.2531-2541 (ไตรมาสแรก) จากข้อมูลรายไตรมาส ของระบบธนาคารพาณิชย์และระหว่าง พ.ศ. 2537-2541 (มีนาคม) จากข้อมูลรายเดือนของการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 3 กรณี ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ธนาคารพาณิชย์ขนาดกลาง และธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็ก โดยอาศัยหลักทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการถือสินทรัพย์พื้นฐาน และการตรวจสอบการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์จากงบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด และอัตราส่วนทางการเงิน ในรายงานประจำปี พ.ศ.2531-2540

ผลการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องของระบบธนาคารพาณิชย์ในรายไตรมาส ได้แก่ ปริมาณสินทรัพย์ของระบบธนาคารพาณิชย์มีอิทธิพลสูงต่อการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่อง อัตราผลตอบแทนจากการถือสินทรัพย์สภาพคล่อง ต้นทุนการกู้ยืมแหล่งเงินทุนภายนอกธนาคารที่มีความขัดแย้งกับทฤษฎีที่ว่า ต้นทุนการกู้ยืมสูง ธนาคารน่าจะมีแรงจูงใจในการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องมากขึ้น อธิบายได้โดยทฤษฎีความต้องการถือเงิน (Demand for money) และความเสี่ยงในการเบิกถอนเงินฝากของลูกค้าธนาคารก็เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องเช่นกัน สำหรับอัตราผลตอบแทนจากการถือสินทรัพย์อื่นที่ไม่ใช่สินทรัพย์สภาพคล่อง อัตราส่วนของจำนวนเงินที่เรียกเก็บได้ตามเช็คคืนกับจำนวนเงินตามเช็คคืนทั้งสิ้น และปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องของระบบธนาคารพาณิชย์ระยะเวลาก่อนหน้า ไม่มีอิทธิพลต่อการกำหนดสินทรัพย์สภาพคล่องของระบบธนาคารพาณิชย์

สำหรับผลการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ในรายเดือน ได้แก่ ปริมาณสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ ปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องระยะเวลาก่อนหน้าซึ่งปัจจัยทั้งสองถือว่ามีอิทธิพลสูงต่อการกำหนดการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่อง

ธนาคารพาณิชย์ขนาดกลาง และธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ มีความสัมพันธ์ตรงข้ามต่อการกำหนดการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่อง นั่นคือธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ดำรงในสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับขนาดสินทรัพย์ของธนาคารเอง ส่วนธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางดำรงไว้ในสัดส่วนที่มากเมื่อเทียบกับขนาดของสินทรัพย์ของธนาคารเช่นกัน ซึ่งถือว่ามีอิทธิพลสูงต่อการกำหนดสินทรัพย์สภาพคล่อง และธนาคารขนาดเล็กก็จะดำรงไว้ในสัดส่วนที่มากกว่าเมื่อเทียบกับขนาดสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารขนาดใหญ่และขนาดกลาง อัตราผลตอบแทนจากการถือสินทรัพย์อื่นที่ไม่ใช่สินทรัพย์สภาพคล่อง ก็มีอิทธิพลต่อการกำหนดการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 3 กลุ่มเช่นกัน อัตราผลตอบแทนจากการถือสินทรัพย์สภาพคล่องมีความขัดแย้งกับทฤษฎี เนื่องจากช่วงระยะเวลาที่ศึกษาเป็นช่วงที่อัตราผลตอบแทนจากอัตราดอกเบี้ยที่ฝากธนาคารพาณิชย์อื่น และหลักทรัพย์ที่ปราศจากการระดมทุนสูงมาก ธนาคารพาณิชย์จึงถือสินทรัพย์สภาพคล่องไว้น้อยเพื่อแสวงหาผลตอบแทนที่สูงกว่า ส่วนอัตราส่วนของจำนวนเงินที่เรียกเก็บได้ตามเช็คคืนกับจำนวนเงินตามเช็คคืนทั้งสิ้นก็มีความขัดแย้งกับทฤษฎีอธิบายได้ว่าถ้าอัตราส่วนนี้สูง (ต่ำ) แสดงว่ามีสินทรัพย์สภาพคล่อง ไหลเข้าธนาคารสูง (ต่ำ) ทำให้มีปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องสูง (ต่ำ) และความเสี่ยงในการเบิกถอนเงินฝากของลูกค้าและต้นทุนการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนภายนอก ไม่มีผลต่อการกำหนดการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่อง

และจากข้อสังเกตการวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ดังกล่าว ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์งบการเงิน อันประกอบด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสด ในด้านการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 3 กลุ่ม ทั้งกลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์พบว่า เมื่อกลุ่มธนาคารพาณิชย์มีขนาดสินทรัพย์ใหญ่ขึ้นเมื่อก่อนพ.ศ. 2540 ธนาคารพาณิชย์ทั้ง 3 กลุ่ม มีการถือสินทรัพย์สภาพคล่องส่วนของเงินสดและเงินฝากธนาคารในปริมาณที่สูง เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ปริมาณเงินสดและเงินฝากธนาคารของระบบธนาคารพาณิชย์ได้ลดลงอย่างรวดเร็ว แต่กลุ่มธนาคารขนาดใหญ่มีสินทรัพย์สภาพคล่องในด้านตลาดเงินอย่างบัญชีระหว่างธนาคารที่มีดอกเบี้ยหรือการให้กู้ยืมระหว่างธนาคารและหลักทรัพย์ปราศจากการระดมทุนอย่างหลักทรัพย์ซื้อ โดยมีสัญญาขายคืนในตลาดซื้อคืนพันธบัตรกลับมีปริมาณที่สูงมาก เนื่องจากอัตราผลตอบแทนจากการถือสินทรัพย์สภาพคล่องที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และมีความเสี่ยงน้อยกว่า นั่นคือสภาพคล่องที่แท้จริงนั้นไม่ได้กระจายให้กับระบบแต่สภาพคล่องนั้นกลับอยู่ในตลาดเงินและกองทุนฟื้นฟู หลังจากการประกาศใช้อัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 นั้น จนกระทั่งถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2541 อัตราดอกเบี้ยภายในประเทศถูกตรึงไว้ในระดับที่สูงเพื่อให้ค่าเงินมีเสถียรภาพทำให้อัตราผลตอบแทนจากการถือสินทรัพย์สภาพคล่อง โดยเฉพาะ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากระหว่างธนาคาร (Interbank Deposit Rate) และอัตราดอกเบี้ยของหลัก

ทรัพย์สินปราศจากภาระผูกพันอยู่ในระดับสูง ซึ่งสร้างโอกาสในการแสวงหาผลกำไรจากสินทรัพย์สภาพคล่องในตลาดเงินของกลุ่มธนาคารขนาดใหญ่

สำหรับต้นทุนการกู้ยืมภายนอกมีอิทธิพลต่อการถือสินทรัพย์สภาพคล่องของกลุ่มธนาคารขนาดใหญ่และกลุ่มธนาคารกลางบางแห่ง โดยเฉพาะธนาคารกรุงศรีอยุธยาที่มีสถานภาพเป็นผู้ให้กู้ยืมสำหรับธนาคารขนาดกลาง โดยเฉพาะธนาคารศรีนครและธนาคารขนาดเล็กเป็นผู้ขอกู้ยืมเนื่องจากขาดสภาพคล่องของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ทำให้เกิดดอกเบี้ยค้างรับและภาระค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในปริมาณที่สูง อีกทั้งการถูกเรียกชำระหนี้คืนจากการกู้ยืมเงินประเภทต่าง ๆ จึงทำให้ต้องพึ่งพาตลาดเงินสาเหตุที่กลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ และกลุ่มธนาคารขนาดกลางบางแห่ง สามารถสร้างสินทรัพย์สภาพคล่องส่วนเกินได้นั้น ใ้กกลยุทธ์หลักคือการระดมเงินฝาก ความได้เปรียบสาขาทั่วประเทศ อีกทั้งผลประโยชน์การที่ตีเป็นระยะเวลายาวนาน และเงินกองทุนที่แข็งแกร่งได้สร้างความเชื่อมั่นจึงทำให้มีปริมาณเงินฝากที่สูงจากศรัทธาของประชาชน และการเคลื่อนย้ายเงินฝากจากกลุ่มธนาคารขนาดกลาง และกลุ่มธนาคารขนาดเล็กหลายแห่งไปสู่กลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ แสดงให้เห็นว่ามีความเสี่ยงในการเบิกถอนในอัตราที่ต่ำเมื่อเทียบกับกลุ่มธนาคารขนาดเล็ก จึงทำให้กลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ถือสินทรัพย์สภาพคล่องในส่วนเงินสดและเงินฝากธนาคารในอัตราที่ต่ำจากการมีปริมาณเงินฝากที่สูงนั่นเอง ดังนั้นตลอดระยะเวลา พ.ศ. 2540 จนถึง พ.ศ. 2541 เมื่อไตรมาสแรก อัตราผลตอบแทนจากการถือสินทรัพย์อื่นที่ไม่ใช่สินทรัพย์สภาพคล่องหรืออัตราผลตอบแทนจากเงินให้สินเชื่อไม่ได้สร้างผลกำไร หรือสร้างโอกาสในการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่อง เนื่องจากตั้งแต่ พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา ทั้งดอกเบี้ยค้างรับและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ เป็นสัญญาณที่ทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์ต้องปรับตัว นอกจากนี้ปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องในระยะเวลาก่อนหน้าอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์อื่นที่ไม่ใช่สินทรัพย์สภาพคล่องและความเป็นฤดูกาลก็ไม่มีผลต่อการถือสินทรัพย์สภาพคล่อง ตั้งแต่วิกฤตสภาพคล่องเป็นต้นมา แสดงว่าการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องจะเป็นไปตามสถานการณ์ที่สามารถสร้างผลกำไรจากตลาดเงินและการเก็งกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน โดยเฉพาะกลุ่มธนาคารขนาดใหญ่และการบริหาร โดยให้ความเสี่ยงน้อยต่อการขาดสภาพคล่องด้วยการขอกู้ยืมเพื่อการชำระหนี้คืน และการกันสำรองหนี้ประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มธนาคารขนาดกลางบางแห่ง และกลุ่มธนาคารขนาดเล็ก

5.2 การอภิปรายผลของการศึกษา

1. การศึกษาการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องของระบบธนาคารพาณิชย์ ในรายไตรมาส ระหว่าง พ.ศ.2531 – 2541 (ไตรมาสแรก) มีผลการศึกษาที่เปรียบเทียบกับผลการศึกษาในอดีตรายไตรมาส พ.ศ.2514 – 2525 ด้านความสัมพันธ์กับปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์หลายปัจจัย ได้แก่

1.1 ธนาคารของสินทรัพย์ (TA) ซึ่งการศึกษาในปัจจุบันตัวแปรนี้มีอิทธิพลสูงต่อการกำหนดการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่อง ซึ่งในอดีตความเสี่ยงในการเบิกถอนเงินฝากของลูกค้า (WR) มีอิทธิพลสูงต่อการกำหนดการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่อง

1.2 อัตราส่วนของจำนวนเงินที่เรียกเก็บได้ตามเช็คคืน กับจำนวนเงินตามเช็คคืนทั้งสิ้น (RHOA) ไม่มีผลต่อการศึกษาในปัจจุบันแต่มีผลต่อการกำหนดการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องในอดีตของกลุ่มธนาคารใหญ่และธนาคารต่างประเทศในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งมีเครื่องหมายตรงข้ามกับทฤษฎีอธิบายได้ว่า เมื่ออัตราส่วนนี้สูงขึ้น (ลดลง) ทำให้มีสินทรัพย์สภาพคล่องสูงขึ้น (ลดลง) ทำให้สัดส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์สูงขึ้น (ลดลง)

1.3 ปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่องของระบบธนาคารพาณิชย์ระยะเวลาก่อนหน้า (LA_{t-1}) ไม่สามารถอธิบายได้ในการกำหนดการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องในปัจจุบัน ซึ่งในอดีตไม่ได้ให้ความสำคัญที่จะศึกษาปัจจัยนี้

1.4 ความเป็นฤดูกาล จากการศึกษาในปัจจุบันไม่ใช่ปัจจัยที่มีนัยสำคัญต่อการศึกษาในปัจจุบันแต่กลับมีความสัมพันธ์ต่อการกำหนดการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องในอดีตต่อกลุ่มธนาคารเล็กและกลุ่มธนาคารต่างประเทศ อย่างมีนัยสำคัญ และมีเครื่องหมายบวกสอดคล้องกับที่คาดคะเน ในเมื่อไม่ใช่ปัจจัยที่มีนัยสำคัญในปัจจุบันของระบบธนาคารพาณิชย์จึงไม่นำมาเป็นปัจจัยศึกษาการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องในรายเดือน พ.ศ. 2537 – 2541 (มีนาคม)

2. การศึกษาการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องในรายเดือน ของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 3 ระหว่าง พ.ศ. 2537 – 2541 (มีนาคม) มีผลการศึกษาที่เปรียบเทียบกับผลการศึกษาในอดีตรายไตรมาส ระหว่าง พ.ศ.2514 – 2525 หลายปัจจัยได้แก่

2.1 อัตราผลตอบแทนจากการถือสินทรัพย์สภาพคล่อง (RLA) การศึกษาในปัจจุบันมีเครื่องหมายเป็นลบตรงข้ามกับทฤษฎี เนื่องจาก พ.ศ.2537 – 2541 เป็นช่วงที่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากระหว่างธนาคาร และหลักทรัพย์ปราศจากภาวะผูกพันสูง จึงดำรงไว้ในสัดส่วนที่น้อย แต่กลับเก็บกำไรจากอัตราดอกเบี้ย แต่การศึกษาในอดีตเอาอัตราผลตอบแทนการถือสินทรัพย์สภาพคล่องลบด้วยอัตราผลตอบแทนจากการให้กู้ยืม ผลการศึกษาไม่พบว่าตัวแปรนี้มีอิทธิพลต่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องอย่างมีนัยสำคัญ

2.2 ความเสี่ยงในการเบิกถอนเงินฝากของลูกค้า (WR) การศึกษาในปัจจุบันช่วงระยะเวลาที่ศึกษาโครงสร้างเงินฝากของธนาคารพาณิชย์เป็นสัดส่วนของเงินฝากประจำในอัตราที่สูงจึงไม่มีอิทธิพลต่อการกำหนดการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่อง แต่ผลการศึกษาในอดีตปัจจัยนี้มีอิทธิพลสูงต่อการกำหนดการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่อง

2.3 ต้นทุนการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนภายนอก (RF) การศึกษาในปัจจุบันเป็นเพียงระยะเวลาสั้นๆ เพียงเดือนต่อเดือน แต่การศึกษาในรายไตรมาสปัจจุบันและอดีตปัจจัยนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องและมีความสัมพันธ์เป็นลบ ชัดแย้งกับทฤษฎี

2.4 ขนาดของสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ (TA) ในการศึกษาในรายเดือนก็มีอิทธิพลสูงต่อการกำหนดสินทรัพย์สภาพคล่องเช่นเดียวกับรายไตรมาสในปัจจุบันระหว่าง พ.ศ.2531 – 2541 (ไตรมาสแรก) และอดีตระหว่าง พ.ศ.2514 – 2525

2.5 การศึกษาในด้านขนาดของสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ การศึกษาในรายเดือนของปัจจุบันมีผลการศึกษาที่เหมือนกับในอดีตที่ว่า ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่คือสินทรัพย์สภาพคล่องในสัดส่วนที่น้อยลง เมื่อเทียบกับธนาคารพาณิชย์ขนาดกลาง และธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็ก

3. จากผลการตรวจสอบการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่อง จากงบดุล งบกำไรขาดทุน นั้นมีข้อจำกัดการใช้ พ.ศ. 2531 เป็นปีฐาน บางรายการในงบดุล งบกำไรขาดทุน ของธนาคารพาณิชย์ ได้เริ่มต้น พ.ศ.อื่น ทำให้ถูกสะเลยในการวิเคราะห์เปรียบเทียบไป จึงต้องไปดูตัวเลขรายการนั้นจริงๆ เพราะไม่มีตัวเลขที่เกิดจากการใช้ พ.ศ. 2531 เป็นปีฐาน

4. ตัวเลขจากงบกระแสเงินสดเป็นตัวเลขที่ซ่อน ไม่ได้ปรากฏโดยตรงในงบดุล งบกำไรขาดทุน ทำให้ไม่รู้ที่มาที่ไปของตัวเลขบางรายการนั้น เพียงแต่ทราบว่ามีเพิ่มขึ้น ลดลงเท่าใด

5. การจัดมาตรฐานงบให้เป็นแบบฟอร์มเดียวกันใน พ.ศ.2540 ก็มีข้อจำกัดเนื่องจากการจัดรายการให้เป็นไปตามมาตรฐานตามแบบฟอร์มในการศึกษานี้ บางรายการทำได้เพียงยอดรวม

5.3 ข้อเสนอแนะ

ประกอบไปด้วยข้อเสนอแนะในการทำวิจัย และข้อเสนอแนะในด้านการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์และการรักษาสภาพคล่องให้กับประเทศไทย

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. การศึกษาด้านปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์นั้น น่าจะมีการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมกำหนัดการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่องแต่ละประเภท ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย เงินฝากที่ธนาคารอื่นภายในประเทศ เงินฝากที่ธนาคารในต่างประเทศ และหลักทรัพย์ที่ปราศจากภาระผูกพัน เพื่อให้เข้าใจการจัดการในเชิงปริมาณ และคุณภาพว่ามีอิทธิพลต่อการบริหารให้เกิดผลกำไรภายใต้ความเสี่ยงต่างๆ ในภาวะเศรษฐกิจเหตุการณ์ต่าง ได้ละเอียดมากยิ่งขึ้น

2. ในสภาพความเป็นจริง ตัวแปรที่กำหนดจากภายนอก (Exogeneous Variables) ก่อนข้างจะหายากและมีความสมบูรณ์เพื่อให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง การพยายามหาแบบจำลองเพิ่มเติมจะต้องพิจารณาถึงการนำไปใช้ได้ ในทางปฏิบัติ ต้นทุน และความยุ่งยากประกอบ

3. จากงบการเงินทั้งหมด รายการส่วนมากเป็นเพียงผลรวมหรือผลสรุป ประเด็นรายละเอียดยังซ่อนไว้อยู่ ซึ่งควรจะเปิดเผยมากกว่านี้เพื่อว่าธนาคารพาณิชย์จะดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพด้านกำไร ความระมัดระวังในเรื่องของความเสี่ยงต่าง ๆ ทำให้การดำเนินงานจึงจะเต็มไปด้วยศักยภาพ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในด้านการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์

1. ปรับปรุงคุณภาพของเงินให้กู้ยืม เพื่อให้สินเชื่อนั้นมีคุณภาพ การปล่อยเงินกู้จะต้องมีความระมัดระวัง และคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าทั้งในปัจจุบันและอนาคต
2. เพิ่มสัดส่วนเงินฝากที่มีต้นทุนต่ำ ได้แก่ เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำระยะยาว เงินฝากกระแสรายวัน
3. เพิ่มปริมาณเงินฝากและเงินให้กู้ยืม ให้มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน เพื่อจะได้รับผลต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยรับและอัตราดอกเบี้ยจ่ายอย่างเต็มที่
4. เพิ่มรายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ย ได้แก่ ค่าธรรมเนียมต่างๆ รายได้จากบริการธุรกิจบัตรเครดิตทุกรูปแบบรายได้จากค่าธรรมเนียมบัตรเอทีเอ็ม ฯลฯ
5. ลดภาระต้นทุนค่าใช้จ่ายต่างๆ ภายในสาขา ได้แก่ สาธารณูปโภคต่างมีการจำกัดช่วงระยะเวลาการใช้งานของค่าโทรศัพท์ น้ำประปา และไฟฟ้า โดยเน้นการใช้เท่าที่จำเป็น และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อธนาคาร

5.3.3 วิธีการรักษาสภาพคล่องให้กับประเทศไทย แสดงได้ดังตารางที่ 5.1

ตาราง 5.1 การรักษาสภาพคล่องในประเทศไทย

มาตรการแก้ไขวิกฤตสภาพคล่องของพาณิชย์ไทย	แนวทางการแก้ปัญหาสภาพคล่องของระบบ
1. ด้านสินเชื่อ - ปรับโครงสร้างหนี้ - พรบ.ล้มละลาย	1. การสร้างความมั่นใจ - การพึ่งเงินทุนถึงทางการจากต่างประเทศ - การกู้เงินจากตลาดทุน - การปฏิรูประบบการเงิน
2. ด้านเงินกองทุน - การลดทุนและเพิ่มทุน - การเพิ่มเงินกองทุน	- การผลักดันให้มีการส่งออก 2. การปรับลดอัตราดอกเบี้ย เพื่อกระจายเม็ดเงินไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง
3. ด้านการระดมทุน - การออกตราสาร FRCD และ FRN - การระดมเงินฝาก - การออกพันธบัตรระยะยาว - การออกหุ้นกู้ค้ำยี่ห้อสิทธิ - การบริหารกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	3. การเพิ่มสภาพคล่อง - ลดการดูดปริมาณเงินออกจากระบบ เศรษฐกิจ - การซื้อทองคำจากประชาชนเพื่อการส่งออก - การพิมพ์แบงค์เพิ่ม - การบริหารสภาพคล่องของตัว P/N ของ 56 ไฟแนนซ์ - การรับซื้อลดบัตรเงินฝาก

วิธีการรักษาสภาพคล่องให้กับประเทศไทย ประกอบด้วย 2 วิธี คือ มาตรการแก้ไขวิกฤตสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ไทย และแนวทางแก้ปัญหาสภาพคล่องของระบบ

มาตรการแก้ไขวิกฤตสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ไทย

1. ด้านสินเชื่อ เพื่อสกัดปัญหาหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ไม่ให้ลุกลามที่จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบธนาคารพาณิชย์

- ปรับโครงสร้างหนี้ ยังมีปัญหาในเรื่องของหลักการ การขาดความชำนาญ ในด้านประสบการณระหว่างเจ้าหน้าที่ ถูกหนักว่าจะมีความปราณีประนอมให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างไร
 - พ.ร.บ. ล้มละลาย จะเป็นตัวกระตุ้นช่วยลดปัญหา NPL ไม่ให้ลุกลาม เพราะยังมี NPL บางประเภทที่มีความสามารถจ่ายแต่เอาเปรียบธนาคารพาณิชย์
- 2. ด้านเงินกองทุน ภาพเหตุการณ์ที่เห็นมี 2 กรณี คือ การสั่งลดทุน และเพิ่มทุนในเวลาเดียวกัน และการเพิ่มเงินกองทุน เนื่องจากมาจากผลการดำเนินงานที่ขาดทุนทั้งสิ้น หรือแม้ แต่เงินกองทุนที่ไม่เพียงพอที่จะขยายงานด้านสินเชื่อและรองรับความมั่นคงในอนาคต
- 3. ด้านการระดมทุน
 - การออกตราสาร FRCD (Floating Rate Cash Deposit) และ FRN (Floating Rate Note) ในอดีตก่อน พ.ศ.2540 ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งสามารถทำได้ แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจการประกาศลดอันดับความน่าเชื่อถือของตราสารทำได้ด้วยความยากลำบาก
 - การระดมเงินฝาก เห็นชัดเจนมากในตลอดปี พ.ศ.2540 และ ต้นปี พ.ศ.2541 เพื่อใช้ในการปล่อยกู้ในตลาดเงิน และให้กองทุนฟื้นฟู แต่ข้อเสียคือในช่วงที่อัตราดอกเบี้ยสูง ทำให้ธนาคารมีภาระดอกเบี้ยจ่ายมาก ผลกำไรลดลงยิ่งธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กยังมีปัญหาด้านต้นทุน ยังจะขาดทุนมาก
 - การออกพันธบัตรระยะยาว เพื่อให้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาสถาบันการเงิน ระดมทุนการกู้ระยะสั้นในตลาดเงิน แต่ก็มีข้อเสียเพราะการดูดเงินระยะสั้นจากระบบไปมากทำให้สภาพคล่องที่มีอยู่กระจายไม่ทั่วถึง
 - การออกหุ้นกู้คือสิทธิ เป็นวิธีที่จะดึงเม็ดเงินเข้าสู่เงินกองทุนในการเพิ่มทุนโดยไม่เสียสิทธิและการจัดแบ่งผลกำไร แต่ก็มีข้อเสียที่ประชาชนที่หวังในอัตราดอกเบี้ยที่สูงก็ต้องแบกรับกับความเสี่ยงถ้ากรณีธนาคารถูกพิทักษ์ทรัพย์ ซึ่งสิทธิการไถ่ถอนอยู่ในลำดับที่ 4
 - การบริหารกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นวิธีที่จะดึงเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเป็นระยะเวลานาน โดยความสามารถเป็น Strategic Alliance เท่านั้น ที่ธนาคารจะสามารถดึงรัฐวิสาหกิจเข้าร่วมในโครงการระยะยาวได้

แนวทางการแก้ปัญหาสภาพคล่องของระบบ

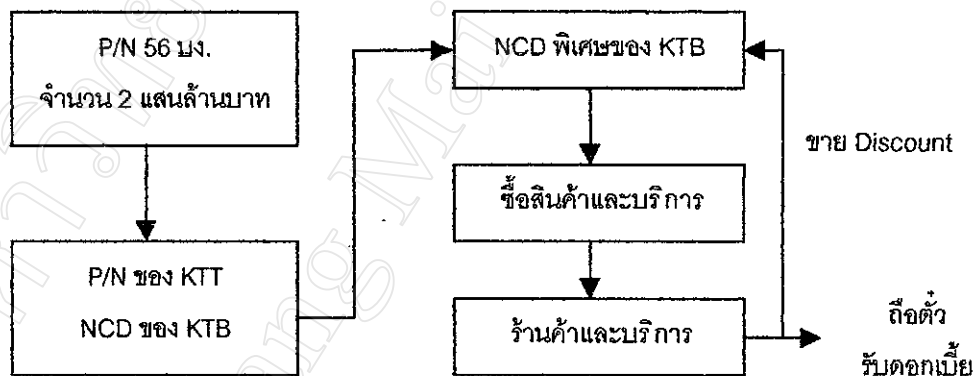
1. การสร้างความมั่นใจ ปัญหาสภาพคล่องเป็นปัญหาอยู่ที่ปริมาณเงินที่ขาดหายไป วิธีต่างๆ นี้จะช่วยดึงเม็ดเงินกลับเข้ามา
 - การพึ่งเงินทุนกึ่งทางการจากต่างประเทศ ได้แก่ จากโครงการ IMF ในหนังสือเจตจำนงฉบับต่างๆ , J-EXIM ธนาคารเพื่อการส่งออกของญี่ปุ่น
 - การกู้เงินจากตลาดทุน ได้แก่ การกู้เงินในตลาดทุนต่างประเทศ คือ กู้ในตลาดพันธบัตร Global จะทำให้ได้เงินมา รวมทั้งเป็นการกำหนดอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงให้กับการกู้เงินของภาคเอกชนไทย ที่สามารถกลับไปกู้เงินในตลาดทุนได้
 - การปฏิรูประบบการเงิน โดยปรับปรุงมาตรฐานระบบการเงิน เช่น การแยกสินทรัพย์ดีออกจากไม่ดี การจัดชั้นสินเชื่อ การเพิ่มมาตรฐานการรับรู้รายได้ ฯลฯ
 - การผลักดันให้มีการส่งออก การส่งออกเป็นปัจจัยหนึ่ง ถ้าการส่งออกดี เงินทุนสำรองของประเทศก็จะมีมาก เสถียรภาพของค่าเงินก็จะดีไปเอง
2. การปรับลดอัตราดอกเบี้ย พ.ศ.2540 คลอดจน พ.ศ.2541 อัตราดอกเบี้ยสูงเพื่อรักษาเสถียรภาพของค่าเงินแต่ถ้าค่าเงินมีเสถียรภาพก็ควรจะลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลงเพื่อลดปัญหา NPL และเพื่อกระจายเม็ดเงินไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง
3. การเพิ่มสภาพคล่อง
 - ลดการดูดปริมาณเงินออกจากระบบเศรษฐกิจ รัฐบาลหรือผู้มีอำนาจทางการเงินควรจะตรวจสอบว่า ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้บีบปริมาณเงินในระบบให้มีเหลือน้อยเกินพอดีหรือไม่ หรือจะต้องเพิ่มปริมาณเงินเข้าสู่ระบบ และถ้าเอกชนนำเงินต่างประเทศเข้ามาเป็นไปไม่ได้หรือไม่ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย จะเลิกดูดเงินออกจากระบบเศรษฐกิจไปและขณะนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทย ใช้เงินตราต่างประเทศที่เข้ามาหมุนเงินบาทให้แข็งเกินไป โดยปล่อยมาเสริมสภาพคล่องในระบบน้อยมาก
 - การซื้อทองคำจากประชาชนเพื่อการส่งออก วิธีการถือเงินกู้เงินจากธนาคารของรัฐ เช่น ธนาคารออมสิน มาซื้อทองคำจากประชาชนจากนั้นนำทองคำไปหลอม โดยผ่านการรับรองจากสถาบันทองคำโลก แล้วนำไปขายต่างประเทศ ได้เงินเหรียญสหรัฐฯ นำไปแลกเปลี่ยนบาทที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเมื่อเทียบเป็นมูลค่าบาทแล้ว จะมากกว่าปริมาณที่กู้มา แต่วิธีการนี้รัฐบาลต้องมีการสกัดทองคำนำเข้าด้วย

มาตรการนี้จะทำให้เงินบาทในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ช่วยเสริมสภาพคล่องให้ระบบ และจะทำให้อัตราดอกเบี้ยลดลง ขณะเดียวกันก็มีเงินเหรียญสหรัฐฯ หนุนเงินบาทส่วนที่พิมพ์เพิ่มเติมที่ ในขณะที่ธนาคารออกเงินก็ไม่ขาดทุนด้วย

- การพิมพ์แบงก์เพิ่ม ถ้าพิจารณาพระราชบัญญัติเงินตราเพื่อที่จะพิมพ์แบงก์ออกมาใช้ในระบบเพิ่มขึ้น ตามระเบียบแล้วจะต้องมีทรัพย์สินที่มีมูลค่า โดยอาจจะต้องใช้ทุนสำรองทองคำ หรือพันธบัตร การพิมพ์เงินอัดฉีดเข้าระบบเพิ่มช่วยเพิ่มสภาพคล่องได้บ้าง แต่พื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศไทยยังไม่ค่อยดีนัก เราควรอาจฉีดสภาพคล่องในเชิงคุณภาพมากกว่า โดยเฉพาะทางการไม่การดูดซับสภาพคล่องจนเหือดแห้ง อย่างการนำสภาพคล่องเงินทุนที่ไหลเข้าหนุนค่าเงินบาทให้แข็ง

- การบริหารสภาพคล่องของตัว P/N 56 ไฟแนนซ์

กลไกการบริหารสภาพคล่องของตัว P/N 56 ไฟแนนซ์ สามารถอธิบายดังรูปที่ 5.1

รูป 5.1 กลไกการบริหารสภาพคล่องของตัว P/N 56 ไฟแนนซ์

ทรัพย์สินของภาคเอกชนในรูปของตั๋วสัญญาใช้เงินที่คิดค้างกับสถาบันการเงิน 56 แห่ง ซึ่งถูกปิดกิจการ ณ วันที่ 8 ธันวาคม 2540 และได้ดำเนินการแลกเปลี่ยนเป็นตั๋วเงินฝาก (NCD) ของธนาคารกรุงไทยและแลกเปลี่ยนเป็นตั๋วสัญญาใช้เงิน (P/N) ของ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจ มีจำนวนทั้งสิ้น 196,100 ล้านบาท เงินเหล่านี้ได้กลายเป็นเงินที่ไม่มีสภาพคล่อง

เพราะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงเป็นเงินสดหมุนเวียนได้ จึงไม่ทำประโยชน์ใดๆ จนกว่าจะครบกำหนดชำระ ทางเลือกเพื่อให้ผู้ถือตัวมีสภาพคล่อง คือ การนำตัว P/N ของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงไทยธนกิจ หรือ NCD ของธนาคารกรุงไทย ไปค้าประกันเงินกู้กับสถาบันการเงินอื่นๆ ได้ หรือนำไปขายส่วนลด (Discount) ในตลาดรองตราสารหนี้ รวมถึงผู้ถือตัวสามารถขอรับเงินต้นหรือดอกเบี้ย เป็นรายเดือนหรือรายไตรมาสได้

หลักการของกลไกใหม่ ธนาคารกรุงไทย และ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจ จะต้องสร้างหน่วยงานใหม่ขึ้นมา ทำหน้าที่ออกตัว NCD ชนิดพิเศษที่ใช้เฉพาะกลุ่มเป้าหมายนี้เท่านั้น โดยการใช้ตัวสัญญาใช้เงินเดิมที่มีอยู่เป็นสินทรัพย์หนุนหลัง ทั้งนี้ NCD ชนิดพิเศษนี้จะต้องผ่านการออกแบบให้ไม่สามารถปลอมแปลงได้ และออก NCD ให้กับผู้ถือตัวเดิมที่มีความประสงค์จะใช้เงิน เพื่อซื้อสินค้าก็สามารถนำบัตรนั้นไปซื้อสินค้าตามร้านและบริการ ที่ตกลงเข้าอยู่ในโครงการ ส่วนร้านค้าก็สามารถถือตัวต่อไป โดยได้รับอัตราดอกเบี้ยตามหน้าตัว หรือจะขายลดให้กับธนาคารกรุงไทย ข้อดีที่เห็นได้ชัดเจนคือ เพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับลูกค้าที่จำเป็นต้องใช้เงิน รวมทั้งเป็นผลดีต่อผู้ประกอบการธุรกิจด้วยที่ก่อให้เกิดสภาพคล่องหมุนเวียนมากขึ้น

- การเร่งระบายสภาพคล่องด้วยการรับซื้อลดบัตรเงินฝาก

ขณะนี้สถาบันการเงินจำนวนมาก หันมารับซื้อลดเงิน ซีดี, หรือบัตรเงินฝากของ 42 ไฟแนนซ์ ส่วนหนึ่งเพราะต้องการระบายสภาพคล่องที่ค่อนข้างสั้น โดยธนาคารพาณิชย์บางแห่งตั้งอัตรารับซื้อลดต่ำเพียง 15% ในช่วงตุลาคม 2540 มูลค่าเงินซีดี ที่มีอยู่ธนาคารรับมาตามโครงการแลกตัว 42 ไฟแนนซ์ทั้งสิ้นประมาณ 165,000 ล้านบาท ในจำนวนผู้ถือหุ้นนำไปจำหน่ายเพื่อขอสินเชื่อจากสถาบันการเงิน 5,000 ล้านบาท นำมาขายลดกับธนาคารกรุงไทย 13,000 ล้านบาท และมีบางส่วนขายเปลี่ยนมือถึงขณะนี้มียอดคงค้างอยู่ธนาคารประมาณ 131,000 ล้านบาท

ข้อดีของโครงการรับซื้อลด NCD 42 ไฟแนนซ์ เพราะนำมาสำรองเงินกองทุนได้และให้ผลตอบแทนดี

แหล่งข่าวจากธนาคารกรุงศรีอยุธยา เสนอแนะให้คนที่ถือ NCD 42 ไฟแนนซ์เวลานี้ไม่ควรนำไปขายลด เพราะให้ผลตอบแทนดี เท่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ ซึ่งในปัจจุบันอัตราดอกเบี้ยฝากประจำมีแนวโน้มลดลงและยังเป็นตราสารที่ทางการค้าประกัน โดยไม่มีความเสี่ยงเลย